

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Крупчан О. Д., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Швагер О. А., кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 5 від 23.01.2024 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 105 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у науково-практичному круглому столі «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченому актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзі.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	6
<i>Bazylieva V.</i> FOREIGN EXPERIENCE IN PROTECTING THE CONSUMERS' RIGHTS OF FINANCIAL SERVICES.....	8
<i>Bila A. V.</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Shcherban Elena</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А.</i> РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Даценко О. І.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	20
<i>Дерев'янко Б. В.</i> ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ.....	23
<i>Дмитренко Е. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАДАВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	27
<i>Ільченко М. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	31

<i>Клименко К. В., Ухналь Н. М.</i> ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	36
<i>Корнева Т. В., Сірочук І. В.</i> ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Кузмін А. Р.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ.....	45
<i>Маланчук Т. В.</i> НОВІ ПРАВИЛА ЄС ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ.....	48
<i>Плотнікова М. В.</i> ВИМОГИ ДО РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	51
<i>Пожидаєва М. А.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	55
<i>Руденко Л. Д.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ КОМІСІЇ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ КРЕДИТУ ЯК УМОВИ ДОГОВОРУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
<i>Рудой В. М.</i> ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ.....	64
<i>Рудой В., Лисенко І.</i> НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	68

<i>Світличний Д. С.</i> ПРО РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ.....	71
<i>Устинова І. П.</i> СВДС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ.....	76
<i>Ушинкіна О. А.</i> ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	80
<i>Цветков А. М.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	84
<i>Цукан С. В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ КРИПТОАКТИВІВ (MICA).....	89
<i>Швагер О. А.</i> ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	92
<i>Курса С.</i> ПРАКТИКА СУДУ ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	96
<i>Кучер О.</i> ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС.....	101

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС

Ільченко М. Г.

*аспірант кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

Криптовалюта в умовах сьогодення набула значного розповсюдження та виступає інструментом переміщення вартості за межі державного нагляду. Так, за даними Директора Європолу, в країнах Європи у криптовалюти переводиться близько 4% всіх доходів, одержаних злочинним шляхом [1]. Така ситуація не могла залишитись поза увагою законодавства країн ЄС і, як наслідок,

останніми роками у країнах ЄС було розроблено достатню кількість нормативно-правових, методичних, організаційно-роз'яснювальних документів, в тому числі й у сфері фінансово-правового регулювання криптовалюти. Вагомим кроком на шляху вирішення проблеми тінізації ринку криптовалюти стало схвалення Європарламентом 20 квітня 2023 року загальних правил нагляду й захисту прав споживачів відносно криптовалют – Markets in Crypto assets (MiCA) [2]. Спільно з MiCA схвалення отримала восьма поправка до Директиви Ради 2011/16/ЄС від 15 лютого 2011 року про адміністративну співпрацю у сфері оподаткування, яка містить вимогу щодо обміну інформацією для пошуку неплатників на ринку цифрових активів. У той же час, з огляду на прийнятий Україною вектор європейського розвитку та Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, наша держава зобов'язана впроваджувати прийняті на рівні країн ЄС директиви й інші регуляторні акти [3]. Отже, закріплені в схваленому нормативному акті [2] правила повинні бути враховані у законодавстві України. Безперечно, лише у випадку належного рівня фінансово-правового регулювання криптовалюти можуть бути створені прозорі умови забезпечення операцій у даній сфері, що й зумовило вибір на пряму даного дослідження та підтверджує його актуальність.

Аналіз наукової літератури показав наявність окремих проблем у фінансово-правовому регулюванні криптовалюти у зв'язку із набуттям Україною статусу кандидата на членство у ЄС. Так, Казначеева Д. В., Дорош А. О. [4] підкреслюють наявність важливих кроків на шляху до легітимізації криптовалюти як в країнах ЄС, так і в Україні. Смерічевський С.Ф., Суздалева О.С. [5] зазначають на необхідності зваженого регулювання ринку віртуальних активів та підходити до цього процесу доречно індивідуально.

Грунтовне дослідження в даному контексті проведено Панфіловою Д.А. [6], яка здійснила аналіз новел правового регулювання криптовалютної детінізації на території Європейського Союзу з метою обґрунтування найбільш ефективних механізмів їх адаптації до реалій України.

У свою чергу Захарченко В. І. [7] на основі узагальнення зарубіжного досвіду виділив моделі регулювання ринків криптовалют: репресивну, яка передбачає повну їх заборону (Болівія та ін.); консервативну, що дозволяє їх купівлю-продаж тільки фізичним особам (Китай); ліберальну, яка передбачає більшість операцій їхнього обігу (ЄС, Україна, США та ін.); модель легального

обігу (Швейцарія, Японія та ін.); дозвільну, в межах якої криптовалюта визнається законним засобом платежу (Сальвадор). При цьому вчений обґрунтував, що на формування цих моделей вирішальний вплив справляють дії регуляторів та досконалість регуляторного підґрунтя.

Обґрунтовані авторські бачення стосовно прогнозування розвитку ринку криптовалюти, в томі числі й шляхом використання європейського досвіду регулювання криптовалют, та обґрунтування можливих напрямів імплементації такого досвіду в Україні запропонували Ковальчук О. В. [8], Любкіна О. [9], Ткаченко О. [9]. Окрім того, актуальні питання фінансово-правового регулювання криптовалюти у зв'язку із набуттям Україною статусу кандидата на членство у ЄС виступають предметом дискусій на наукових конференціях [10, 11], метою яких є розробка ефективних механізмів регулювання криптовалюти в Україні.

Отже, можна констатувати наявність наукових праць, присвячених питанням фінансово-правового регулювання криптовалюти на шляху вступу України в ЄС. Проте окреслене питання не можна вважати остаточно вирішеним, що й зумовило мету даного дослідження – обґрунтування напрямів фінансово-правового регулювання криптовалюти в Україні з урахуванням вимог та досвіду країн ЄС.

З урахуванням вивчення наукових джерел [1; 3-11], змісту правил регулювання криптовалюти в країнах ЄС [2] можна запропонувати наступні напрями фінансово-правового регулювання криптовалюти в Україні з урахуванням вимог й досвіду країн ЄС:

- встановлення для постачальників послуг у сфері криптоактивів вимог до мінімального розміру статутного капіталу (в країнах ЄС – €50–150 тис.);
- затвердження уніфікованих вимог до майданчиків та емітентів криптовалют у частині органів управління, капіталу, змісту і публікації рішень про випуск криптовалюти та їх авторизації для ведення діяльності;
- законодавче закріплення інституційного регулювання випуску криптовалют, єдиного правового режиму для криптокомпаній, порядку ліцензування бірж, пунктів обміну криптовалюти, операторів криптогаманців;
- розробка механізму взаємодії українських уповноважених органів із Європейським управлінням по нагляду за ринком цінних паперів (ESMA) з метою узгодження українського та європейсько-

го законодавства й координації спільних дій у контексті удосконалення фінансово-правового регулювання криптовалюти;

- затвердження механізму захисту інвесторів на ринку криптовалют та обов'язкової процедури інформування клієнтів щодо можливих ризиків, пов'язаних із операціями з криптовалютою;

- розробка процедури складання «проспекту емісії» (white paper) до кожного криптопроєкту, де має бути детально викладено умови випуску монет для захисту рядових інвесторів.

Запропоновані напрями, а також їх урахування при внесенні змін до законодавства України, на нашу думку, сприятимуть захисту споживачів та інвесторів, а також забезпечать прозорість операцій з криптовалютою. Обґрунтування та впровадження цих та інших напрямів функціонування криптовалюти в Україні з урахуванням правил, схвалених в рамках документу – Markets in Crypto assets (MiCA) [2], є актуальним та перспективним для удосконалення фінансово-правового регулювання криптовалюти в Україні. А напрямами подальших досліджень можуть стати питання уточнення сутності й змісту криптовалюти, видів віртуальних активів з метою подальшого їх закріплення в нормативно-правових актах України.

Література:

1. Criminals hide 'billions' in crypto-cash – Europol. URL: <https://www.bbc.com/news/technology-43025787>.

2. Markets in Crypto assets (MiCA). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0118_EN.html.

3. Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0843>.

4. Казначеева Д. В., Дорош А. О. Криптовалюта: проблеми правового регулювання. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2020. № 2 (23). С. 171-176.

5. Смерічевський С.Ф., Суздалева О.С. Світовий досвід регулювання криптовалюти. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 2020 р., № 6 (117).

URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/6_2020/4.pdf.

6. Панфілова Д.А. Криптовалютна детінізація: новели законодавства європейського союзу та значення для вітчизняного ринку. *Право та інновації 2020*. № 1 (29). С. 12–17.

7. Захарченко В. І. Регулювання криптовалют як механізм нейтралізації їх слабких сторін: модельний підхід. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2022. № 65.

URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/262904>.

8. Ковальчук О.В. Адміністративно-правове регулювання ринку криптовалют в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Право*. 2021. № 35. С. 321–36.

URL: <http://www.chasopys.law.npu.kiev.ua/archive/35/6.pdf>.

9. Любкіна О., Ткаченко О. До питання імплементації міжнародного досвіду регулювання фінансового активу: криптовалюти. *Світ фінансів*. 2020. № 4. С. 157-167.

10. Законодавство України про фінансові послуги: питання адаптації до права Європейського Союзу: матер. круглого столу (Суми, 15 січня 2021 р.). Суми : Сумський державний університет, 2021. 97 с.

11. Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри: матер. круглого столу (Суми, 27 січня 2023 р.). Суми : Сумський державний університет, 2023. 150 с.